

Nr 19.

Av herr **Ericson** i Boxholm, *angående ändring i vissa hänseenden av gällande pensionsbestämmelser för föreståndare och föreståndarinnor vid ålderdomshem m.fl. vårdanstalter.*

Enligt reglementet för statens pensionsanstalt utgår pension till föreståndare och föreståndarinna, anställd vid av staten, landsting, kommun eller annan samfällighet anordnad vård av fattiga, sjuka, alkoholister, invalider, barn eller åldringar eller ock vid stiftelse av allmännyttig natur, vilken övar dylik vård, enligt följande bestämmelser:

Tjänstepensionsunderlaget utgör $\frac{2}{3}$ av den i gällande författning eller vid godkänd reglering enligt § 5 reglementet fastställda kontanta minimiärsavlöningen, eller, där flera lönegrader finnas sålunda fastställda, av den kontanta minimiärsavlöningen i högsta lönegraden. Där befattning är förēnad med naturaförmåner, skall vid pensionsunderlagets bestämmande avlöningen ökas med deras av pensionsanstalten beräknade värde, varvid värdet av förmån av bostad och bränsle, evad den utgår in natura eller kontant ersättes, skall upptagas till $\frac{1}{8}$ av avlöningen i övrigt. Pensionsunderlaget må dock i intet fall understiga 600 kronor. Pensionsåldern är 60 år för föreståndarinna samt 65 år för annan befattningshavare. För hel pension (= pensionsunderlaget) fordras 30 tjänstår.

I jämförelse med vad som gäller för andra befattningshavare i liknande tjänsteställning äro dessa bestämmelser i flera avseenden mindre tillfredsställande.

Sålunda må framhållas, att tjänstepensionsunderlagets minimibelopp, 600 kronor, är alltför lågt för att jämte därå utgående tillägg ens nödortftigt kunna förslå till vederbörande befattningshavares uppehälle efter avgången från tjänsten. Till jämförelse må nämnas, att enligt det vid 1934 års riksdag genomförda arbetarpensionsreglementet utgår årlig pension till icke yrkesutbildad arbetare i statens tjänst med 30 tjänstår med 1,476 kronor för man och 1,104 kronor för kvinna jämte därå belöpande dyrtidstillägg. För yrkesutbildade arbetare äro motsvarande belopp 1,644 kronor för man och 1,236 kronor för kvinna jämte dyrtidstillägg. Dessa pensionsbelopp utgå oavsett avlöningens storlek; undantagna från pensionsrätt äro dock sådana arbetare, vilkas avlöning för en anställningstid av 12 månader icke uppgår till ett belopp av 1,700 kronor för man och 1,250 kronor för kvinna.

En höjning av pensionsunderlaget för de lägst avlönade bland föreståndarpersonalen vid nämnda vårdanstalter måste anses vara av behovet påkallad. Som stöd för en förbättrad ställning i pensionshänseende för här avsedda befattningshavare må erinras om den av Kungl. Maj:t och

riksdagen år 1936 vidtagna förbättringen av pensionsvillkoren för en grupp befattningshavare med i viss mån likartade arbetsuppgifter och anställningsförhållanden som nu ifrågavarande personalgrupper, nämligen för sjuksköterskorna. Därvid höjdes under vissa angivna förutsättningar pensionsunderlaget för dessa befattningshavare till 1,560 kronor.

I samband med genomförandet av denna pensionsreglering för sjuksköterskorna framhölls, bland annat, att ett alltför noggrant avvägande av pensionerna efter löneförmånerna borde helst undvikas, särskilt i fall där olikheter i löneställning mera vore beroende av skilda huvudmäns olikartade lönepolitik än av skiljaktigheter i befattningshavarnas tjänstställanden.

I anslutning till vad ovan anförts synes minimipensionsunderlaget för föreståndarpersonalen vid ålderdomshemmen böra höjas från nuvarande belopp 600 kronor till 1,200 kronor.

I fråga om pensionsåldern förefinnes en icke motiverad skillnad mellan sjuksköterskor och föreståndarinnor vid sagda vårdanstalter. Den nu gällande pensionsåldern för sistnämnda befattningshavare, 60 år, är uppenbarligen för hög. Vid inordnandet i statens pensionsanstalt av föreståndarpersonalen vid ifrågavarande vårdanstalter fastställdes pensionsåldern till 60 för föreståndarinnorna. Därvid framhöll emellertid statens fattigvårdsinspektör, att det hade varit önskvärt, om den kunnat sättas till 55 år liksom för sjuksköterskor. Erfarenheten har otvivelaktigt givit statens fattigvårdsinspektör rätt i denna hans uppfattning. Genom höjning av de allmänna pensionerna till de gamla förbliva ofta de hjälpbehövande längre kvar i sina hem eller hos sina anhöriga än tidigare, och det är först då de icke kunna vårdas i hemmen, som de föredraga att komma in på ålderdomshem. Följden av detta har blivit, att ålderdomshemmens klientel numera i huvudsak utgöres av äldre, ofta sängliggande, sjuka samt äldre sinnesslöa och lindrigt sinnessjuka.

Vården av detta klientel blir härigenom mera mödosam än någonsin tillförne, och då det på våra ålderdomshem, mindre och medelstora, blott är föreståndarinnan som har kunnighet och erfarenhet i egentlig sjukvård, blir det oftast också hon som så gott som ensam får utöva det vakande och vårdande kallet. Här är icke fråga om vare sig 56 eller 48 timmars arbetsvecka, utan här gäller det att med ansvar och omsorg fullgöra det uppdrag, som följer med föreståndarinnekallet, nämligen att väl vårda och omse hemmets pensionärer.

En föreståndarinneas fysiska krafter bliva härigenom i förtid undergrävda, varigenom det torde vara högst få som kunna uppehålla sin krävande befattning tills de bliva pensionsberättigade. Att under sådana förhållanden bibehålla den nuvarande gränsen för pensionsåldern för föreståndarinnorna vid ålderdomshemmen och med dem jämställda kan icke längre försvaras. Även dessa samhällseliga vårdsysstrar böra bedömas efter den värdefulla och gagneliga gärning de otvivelaktigt utföra. Pensionsåldern synes därför nu böra nedsättas för sagda föreståndarpersonal från 60 till 55 år.

Därest en dylik nedsättning av pensionsåldern vidtages, torde — i en-

lighet med en inom det statliga pensionsväsendet allmänt tillämpad praxis beträffande personal för vilken lägre pensionsålder än 60 år gäller — antalet tjänstår böra nedsättas från 30 till 25 eller sålunda till samma antal, som gäller för sjuksköterskorna.

På grund av vad ovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till ändring i följande hänseenden av gällande pensionsbestämmelser för föreståndare och föreståndarinnor vid ålderdomshem och övriga här ovan angivna vårdanstalter, nämligen

1) att minimipensionsunderlaget för nämnda befattningshavare måtte höjas från 600 kronor till 1,200 kronor;

2) att pensionsåldern för föreståndarinna måtte sänkas från 60 till 55 år; samt

3) att antalet tjänstår för hel pension för föreståndarinna måtte sänkas från 30 till 25 år.

Stockholm den 16 januari 1939.

F. O. Ericson,
Boxholm.
